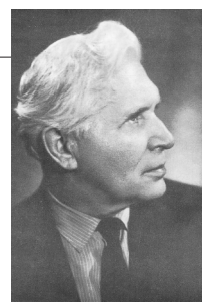

3 Стрічка про появу ісламу та пророка Мухаммеда — низькопробний продукт, який може коштувати авторам життя

12 Іван Кавалерідзе спілкувався з Шаляпіним, Мечниковим, Роденом, Курбасом, Сосюрою, Довженком, Уласом Самчуком і Оленою Телігою

ГАЗЕТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ
ЗАСНОВАНА В 1990 РОЦІ

www.ukurier.gov.ua

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ВІВТОРОК, 25 ВЕРЕСНЯ 2012 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№ 173 (4817)

ЦИТАТА ДНЯ

МИКОЛА АЗАРОВ:

«Я палкий прихильник того, аби все, що можливо виробляти в Україні, вироблялося у нас».

Прем'єр-міністр про перспективи швидкісного поїзда Крюківського вагонобудівного заводу

2

Китайський кредит на енергетичні проекти

ДОМОВЛЕНІСТЬ. Кошти, що надає Банк розвитку Китаю на розвиток енергетичної галузі України, планується розділити на сім проектів. Про це Укрінформу повідомив заступник міністра закордонних справ Віктор Майко, який минулого тижня в Пекіні провів переговори в МЗС КНР та кількох великих банківсько-фінансових і промислових інституціях.

«На порядку денному стоять масштабні питання: це програма в енергетиці, попередня частина якої оцінюється в 3,65 млрд доларів», — сказав посадовець. Він уточнив, що йдеться про реконструкцію і переобладнання ТЕС, інтенсифікацію видобутку вугілля і певні заходи щодо збільшення та застосування нових технологій, пов'язаних з вугіллям, у загальному енергобалансі країни.

Він зазначив, що 3,65 млрд доларів потрібні, щоб все це запустити і в якомусь обсязі виконати, та щоб реалізувати ці проекти, потрібен значно більший обсяг коштів. Документально оформити кредитну угоду планується до кінця нинішнього року, можливо, під час візиту до КНР Президента України.

ЦИФРА ДНЯ

538 млн грн

завданих державі збитків відшкодували з початку року працівники податкової міліції. Це на 37,6% більше за торішній показник

Збройні сили: не числом, а вмінням

ФОТО УНІАН

8-9

ЕКСКЛЮЗИВ. Начальник Генерального штабу ЗСУ генерал-полковник Володимир Замана розповів «Урядовому кур'єру» про реформування Української армії

Бар'єри вітчизняного літакобудування

ПЕРСПЕКТИВА. Авіапром чекає на державну підтримку і програму розвитку

Галина ПЩЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

—Ще два роки тому проект такої програми був розроблений фахівцями Мінпромполітики та учасниками ринку, — розповів радник голови Державного агентства з управління дер-

жавними корпоративними правами та власністю Олександр Шубін під час «круглого столу» «Розвиток літакобудування України». — Але через ліквідацію Мінпромполітики та розпорощення його функцій між різними відомствами така програма досі не прийнята. Наша біда, що немає ор-

гану, який би виступив з програмою і пройшов всі етапи затвердження.

За його словами, наразі проект перебуває на розгляді в Мінекономіки і торгівлі, що нині відповідає за розвиток промисловості. — Дуже хотів би, щоб до кінця року ця програма з'явилася і в

наступному році її почали фінансувати, — наголосив О. Шубін, уточнивши, що загальний обсяг фінансування на 10-річний період (до 2022-го) попередньо становитиме близько 40 млрд грн, але остаточна сума залежатиме від можливостей держбюджету.

За його словами, крім прямого бюджетного фінансування, проект програми передбачає також приватно-державне партнерство і можливість компенсації ставок за кредитами, що залучаються авіабудівними підприємствами.

3

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України з 24 вересня 2012 року

USD 799.3000
за 100 доларів США

EUR 1038.1308
за 100 євро

RUB 2.5646
за 10 рублів

/ AU 141775.84

AG 2772.77

PT 130685.55

PD 53952.75
за 10 трійських унцій

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

«Полтавщина для мене — особливий край»

РОБОЧА ПОЇЗДКА. Прем'єр-міністр взяв участь в урочистостях з нагоди 75-річчя заснування області

Вадим ПРОЦИШИН,
«Урядовий кур'єр»

Виступ глави уряду Миколи Азарова у Палаці дозвілля «Листопад» полтавчани сприйняли на ура: щира промова, у якій Прем'єр, перейнявши святковий настрій, цілком по службі відзначив успіхи Полтавської області, кілька разів переривалася не менш щирими оплесками.

«Хочу сказати, що Полтавщина для мене — особливий край. Я можу помилитися, але Полтавщина для мене — істинна Україна. Нині область впевнено виїшла на 3—4 місце за обсягами промислового та аграрного виробництва. Це не так просто змагатися з такими промисловими гігантами, як Харківська, Донецька, Одеська області», — зауважив Микола Азаров.

Потяг у завтра

Особливо він відзначив роботу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод». «Я подивився новий потяг, що розроблений та виготовлений підприємством. Я не міг втриматися і не тільки оглянув потяг, а й проїхався на ньому. Потяг гарний, і для модернізації залізниці нам потрібно мінімум 400—500 таких поїздів. Я палкий прихильник того, аби все, що можливо виробляти в Україні, вироблялося у нас. Нам нарешті потрібно встати на ноги, створювати робочі місця, давати своїм

Фото Олега МАРКЕВИЧА

Прем'єр не зміг утриматися від компліментів новому потягу Крюківського вагонобудівного заводу

підприємствам упевненість у завтрашньому дні. Особливо це важливо, коли така непростя ситуація у світі, яка б'є і по Україні. Треба пройти всі ці іспити так, щоб ми вийшли сильнішими і конкурентоздатнішими. Вся політика уряду саме на це і націлена», — зазначив Прем'єр.

Водночас він наголосив на тому, що уряд відкритий як до діалогу із суспільством, так і до критики. Таку ремарку Микола Азаров зробив з огляду на те, що перед урочистим зібранням до нього на вулиці звернулися люди, які розповіли про свої проблеми. «Як не підійти до

людей, які роблять зауваження уряду? Як їх не вислухати? Це обов'язково треба робити! Ми відкриті до діалогу. Ми відкриті до критики. Ми абсолютно не боїмося: нам є що відповісти, і що сказати. І ми обов'язково розв'язуватимемо всі ті проблеми, що хвилюють людей», — висловив свою позицію глава уряду.

Насамкінець Прем'єр передав полтавчанам щірі вітання від Президента та уряду, а також вручив державні нагороди.

Також Микола Азаров взяв участь у церемонії відкриття нового корпусу По-

лтавського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого».

«Мене переповнює радість, коли бачу, як наша країна розвивається і в кожному куточку з'являються нові школи, лікарні, інститути, спортивні споруди», — зазначив Микола Азаров. Оглянувши бібліотеку інституту, читальню залу, виставкові стенди, гуртожиток, тренажерну залу та басейн, Прем'єр зауважив, що не кожний виш у світі, Європі та й в Україні може похизуватися такими приміщеннями.

Крім того, глава уряду поспілкувався з викладачами, студентами та прочитав лекцію. Зокрема, Микола Азаров запропонував включити кілька студентів Полтавського інституту до складу Молодіжної ради при уряді. «Ми при уряді створили Молодіжну раду, і я пропоную провести у вашому інституті конкурс та визначити кілька студентів, після цього ми їх включимо у склад цієї Молодіжної ради», — запропонував Прем'єр.

Від також розповів про перспективи проведення в Україні зимових Олімпійських ігор-2022. Так, Микола Азаров заявив, що наша держава продовжуватиме боротися за право проведення Ігор, оскільки цей грандіозний спортивний захід стане потужним імпульсом для розвитку країни. До того ж, за його словами, такі великі спортивні заходи створюють можливість відкрити Україну світові. «Ми будемо боротися за право проведення Олімпіади, ми вже зараз до цього готуємося, водночас це дасть можливість продовжити роботи з розвитку спортивної інфраструктури», — зазначив Прем'єр, нагадавши, що у 2015 році Україна проводила чемпіонат Європи з баскетболу в Одесі.

Жодної інтриги

По завершенню лекції Микола Азаров поспілкувався з журналістами. Зокрема він заявив, що Кабмін

оскаржуватиме в апеляційному порядку рішення суду за позовом Міністерства оборони РФ про повернення урядом боргів корпорації «Єдині енергетичні системи України». При цьому глава уряду заявив, що він ніколи і ніде не дозволить собі зневажливо висловитися про рішення суду.

Відповідаючи на запитання про можливість ухвалення Держбюджету на 2013 рік нинішнім складом Верховної Ради, Микола Азаров зазначив, що це технічно неможливо, адже до виборів у парламенті відбудеться лише два пленарних засідання.

Водночас він висловив сподівання, що за ці дні Верховна Рада прийме урядові законопроекти, що спрямовані на підвищення соціального захисту громадян та збільшення доходної частини Держбюджету. «Ми хотіли б покращити позиції соціального захисту населення за рахунок тих законів, які зараз є, але поки що не ухвалені Верховною Радою, і які працюють на збільшення доходної частини бюджету. Логічно, що Верховна Рада нам запропонує — давайте ми ухвалимо закони, що збільшимо дохідну базу, і повернемося до розгляду закону про Державний бюджет», — підкреслив Микола Азаров.

При цьому він зазначив, що ніякої інтриги в ситуації з бюджетом немає: робота уряду з парламентом абсолютно конструктивна.

Уряд підтримуватиме ділових жінок

ДІАЛОГ. Прем'єр-міністр Микола Азаров узяв участь у роботі 3-го з'їзду громадської організації «Конгрес ділових жінок України», який відбувся в Києві. Він привітав учасниць Конгресу з 10-річним ювілеєм створення їхньої організації: «Від імені уряду вітаю вас з ювілеєм. Бажаю успіхів у подальшій діяльності».

Микола Азаров зазначив, що дуже похвальним є той факт, що представниці ділового жіноцтва — це не просто успішні люди, які створюють робочі місця в Україні, вони ще й беруть активну участь в реалізації низки важливих соціальних проєктів. «За це вам величезне спасибі. Я закликаю вас до діалогу, до спільної роботи. Уряд підтримуватиме вас на цьому шляху», — пообіцяв він.

Прем'єр також запевнив, що з великою повагою ставиться до жінок, до їхньої наполегливості та вміння досягати мети, повідомляє департамент інформації та комунікацій з громадськості Секретаріату Кабміну. А голова правління Конгресу Валентина Шевченко вручила Прем'єр-міністру Подяку за підтримку діяльності цієї громадської організації.

Вітер посилює енергонебезпечність

РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР. Під час робочої поїздки до Донецької області перший віце-прем'єр-міністр Валерій Хорошковський узяв участь у презентації нового виробництва вітроустановок потужністю 2,5 МВт на БАТ «Краматорський завод важкого верстатобудування». Він дав старт відвантаженню першого агрегата, який було вироблено на підприємстві для Керченського вітропарку.

«Для України це важлива подія. Це машинобудівне виробництво важливе тим, що залучає багато суміжних виробництв та створює додаткові робочі місця», — наголосив Валерій Хорошковський. Крім того, Україна не залишається осторонь тенденції, до якої прагнуть інші країни, — переходу на відновлювальну електроенергію.

Дніпровські ГЕС стануть потужнішими

ПРОГРАМА. Україна та Європейський інвестиційний банк підписали угоду про реабілітацію вітчизняних електростанцій

Відділ новин
«Урядового кур'єра»

Документ підписали міністр енергетики та вугільної промисловості Юрій Бойко і директор ЄІБ Ханс Олберс.

«Ми дуже задоволені ефективною співпрацею та підписанням угоди щодо виділення 200 млн євро, які надійдуть в українську енергетичну галузь. Це дуже важлива подія, оскільки йдеться про відновлювану, екологічно чисту енергетику, і завдяки нашій спільній роботі обсяг такої енергії надалі зростатиме», — прокоментував подію Юрій Бойко.

У свою чергу Ханс Олберс підкреслив, що фінансування ЄІБ проєктів з реабілітації гідроелектростанцій є продовженням плідної співпраці з Україною, розпочатої в 2007 році: «Із підписанням цієї угоди обсяг наданих Україні кредитів

становитиме 1,3 млрд євро, що робить її найбільшим одержувачем кредитів ЄІБ у цьому регіоні. Проєкт показує спроможність банку мобілізувати значні ресурси, а кошти можемо надавати на дуже великі терміни, 20 років, та за привабливими відсотковими ставками. Ми дуже задоволені нашою співпрацею та бажаємо продовжити її в майбутньому».

Проєкт «Реабілітація гідроелектростанцій» забезпечить надійну експлуатацію 22 гідротехнічних споруд ПАТ «Укргідроенерго», розташованих на Дніпрі, підвищити потужність гідроелектростанцій на 100 МВт із одночасним поліпшенням екологічної та технічної безпеки, сприятиме максимально ефективному використанню водних ресурсів.

Очікуються поліпшення оперативної стабільності та надійності електропостачання завдяки збільшенню

регулюючих потужностей Об'єднаної енергосистеми України, підвищення ефективності та рівня безпечної експлуатації ГЕС.

Загальна очікувана вартість проєкту становить 690 млн євро, зокрема: за рахунок позики ЄБРР та ЄІБ — 400 млн євро на паритетних умовах, решта співфінансування — за рахунок ПАТ «Укргідроенерго», повідомляє прес-служба Міненерговугілля.

Під час робочого візиту до Брюсселя Юрій Бойко зустрівся також із Комісаром Європейського Союзу з питань енергетики Гюнтером Оттінгером, продовживши тему залучення фінансування з боку європейських фінансових інститутів у паливно-енергетичний комплекс України. Йшлося про модернізацію ГТС, готовність її та підземних сховищ до зимового періоду, перспективи реверсного постачання газу до України з

країн-членів ЄС, підписання угод про залучення коштів на підвищення безпеки наших АЕС.

«Ми з моїм колегою паном Бойком регулярно проводимо зустрічі, на яких обговорюємо питання розвитку існуючої інфраструктури, наші плани щодо модернізації газотранспортної системи, нові екологічні проєкти та що може бути зроблено з боку його країни й що можемо зробити ми як Європейська комісія та наші європейські банки — ЄІБ, ЄБРР та Світовий банк», — зазначив Гюнтер Оттінгер.

Юрій Бойко та Гюнтер Оттінгер обговорили також проєкт оновленої «Енергетичної стратегії України до 2030 року», який проходить експертну оцінку в Європейській комісії. Документ розроблено у червні 2012 року на виконання зобов'язань України в рамках Енергетичного співтовариства.

ВИБОРИ — 2012

ПЕРЕДВИБОРНА ПРОГРАМА
Партії Зелених України
ЗА ЧЕСНУ ДЕРЖАВУ І ЧИСТУ КРАЇНУ!
Вступ

Функція держави — захист прав та інтересів її громадян. Держава для людини, а не людина для держави.
Природне право громадянина на гідне життя в екологічно сприятливому середовищі не може не-хтуватись.
Основа суспільної гармонії — неухильне забезпечення прав людини, прозорість і підзвітність влади суспільству, постійне узгодження екологічних та економічних чинників розвитку, глобальних та на-ціональних інтересів.
За принципом «Мислити глобально — діяти локально» Партія Зелених впроваджуватиме стратегію стійкого розвитку на засадах єдності прав самоуправління і відповідальності за екологічний та соці-ально-економічний стан міст і селищ. Партія Зелених за децентралізацію влади і розширення прав регіонів зі збереженням унітарного устрою країни.

Очищення влади від забруднення та відходів

Партія Зелених — проти олігархічно-кланової сваволі, за нову якість української влади та оновлення політичної еліти на засадах відповідальності, громадянського патріотизму та служіння народу.
Партія Зелених стоїть на позиціях захисту демократії, свободи слова та виступає проти авторитарних тенденцій у здійсненні влади в Україні. Партія Зелених за парламентську республіку, за відкриту по-літику та громадський контроль над владою, за необоротність демократичних перетворень та запо-бігання новому утвердженню авторитаризму і тоталітаризму в Україні.

Людина і суспільство

Партія Зелених за громадську законодавчу ініціативу, за формування законодавчих засад для за-стосування референдумів та інших механізмів прямої демократії, за участь територіальних громад у формуванні місцевих бюджетів та контролі над використанням коштів, за руйнування корупційного середовища у владних структурах всіх рівнів, за розширення прав місцевого самоврядування, тери-торіальних громад, підвищення відповідальності місцевих органів влади за стан природного і куль-турно-історичного середовища.
Партія Зелених за впровадження екологічно стійких моделей розвитку міст, за перерозподіл бюд-жетних коштів на користь місцевих органів влади, за створення потужного муніципального сектору економіки.
Поширення наркотичної та алкогольної залежності в молодіжному середовищі — загроза майбут-ньому Україні. Партія Зелених за активну роль органів влади всіх рівнів в забезпеченні доступу молоді до освіти, спорту і культурних цінностей, за протидію наркоманії та алкоголізму, за повну заборону реклами алкогольних напоїв та пива.
Захищене дитинство та гідна старість — ознаки справедливості. Доступність інформації — ознака демократії. Партія Зелених за захист Інтернет-прав громадян.
Захищеність тварин від жорстокого поводження — ознака гуманізму.
Партія Зелених за свободу, гідність і впевненість кожного у завтрашньому дні.

Соціально-екологічна гармонія

Завдання Партії Зелених — створення нової, екологічно збалансованої і соціально справедливої мо-делі розвитку країни.
Зелена формула соціальної справедливості включає гарантії доступу кожного члена суспільства до природного середовища і забезпечення конституційного права на сприятливе довкілля, права на житло, безкоштовний пакет найнеобхідніших медичних послуг, безплатну середню і професійно-тех-нічну освіту, доступність вищої освіти незалежно від статків, відповідність розміру мінімальної заробітної плати та пенсії обґрунтованому прожитковому мінімуму, захист від дискримінації з боку робо-тодавця за віком, національністю та статтю. Втілення цієї формули забезпечить соціально орієнтована держава через належний перерозподіл суспільних ресурсів на засадах соціальної солідарності, гар-монізації потреб та інтересів різних верств.
Партія Зелених за скасування оподаткування фонду заробітної плати з метою детінізації економіки, забезпечення прав найманих працівників та належного пенсійного забезпечення.
Партія Зелених за усунення техногенних загроз довкіллю та розв'язання соціальних проблем на основі реструктуризації та модернізації виробництв, раціонального енерго- та ресурсоспоживання, формування індустрії переробки відходів та повторного використання сировинних матеріалів, пере-робки накопичених промислових відходів та заощадження запасів корисних копалин, впровадження високих технологій із належною підтримкою наукових досліджень, створенням нових робочих місць у відповідних сферах. «Зелені» робочі місця — інвестиційний пріоритет.
Партія Зелених — за нову якість життя, за системні інвестиції у знання та високі екологічно дружні технології, за ефективну державну підтримку фундаментальної науки та практичне використання ре-зультатів наукових досліджень.
Партія Зелених за ощадливе використання природних ресурсів та цільове використання платежів за природні ресурси на потреби охорони довкілля, за використання екологічних штрафів та платежів за забруднення на потреби охорони здоров'я, за збільшення податків на ресурси та зменшення соці-альних податків.
Партія Зелених за енергозбереження, за розвиток неядерного сектору енергозабезпечення і мора-торій на розбудову нових потужностей АЕС, за розширення використання відновлюваних джерел енергії, за мораторій на видобуток вуглеводнів на Чорноморському шельфі.
Партія Зелених за збереження та інтенсивне відтворення лісів України, за повну заборону експорту деревини, за розвиток природно-заповідної справи, як необхідної умови розв'язання природоохо-ронних проблем, за резервування для об'єктів природно-заповідного фонду не менше 20% території України.
Партія Зелених за реформування земельних відносин на принципах соціальної справедливості, за розвиток конкурентоздатного аграрного сектору на засадах невиснажливого, екологічно збалансо-ваного господарювання.

Партія Зелених — проти концентрації земельних ресурсів під контролем фінансово-промислових груп. Захист і збереження земельних та водних ресурсів — питання національної безпеки.
Партія Зелених за інтегровану екологічну політику, що впливатиме на всі види людської діяльності. Кваліфікована відповідь на виклики часу: кліматичні зміни, дефіцит природних ресурсів, харчову кризу є питанням життєвої ваги, національного і глобального значення, чинником, що має гуртувати націю, мобілізовуючи її інтелектуальний, науково-технічний та господарський потенціал.
Глобально визнана ідея екологічно збалансованого, стійкого розвитку має стати наріжним каменем об'єднуючої національної ідеї, брак якої загрожує дезінтеграцією українського суспільства.
Партія Зелених за національне єднання на засадах наднаціональних інтересів.

Україна і світ

Партія Зелених проти розколу Європи, за загальноєвропейську співпрацю, за активне використання інструментів програми «Східного Партнерства» ЄС задля поглиблення інтеграційних процесів, за спів-робітництво із країнами Чорноморського регіону, за особливе партнерство України із Євросоюзом вже в найближчій перспективі.
Громадянам України — всебічний захист прав в усіх країнах Європи та світу. Візова політика — на засадах взаємності і поваги до гідності людини та її природного права на вільне пересування.
Партія Зелених за реформування Світової Організації Торгівлі, Міжнародного валютного фонду і Світового банку задля забезпечення постійного врахування природоохоронних та соціальних інтересів у їхній діяльності.
Партія Зелених проти розподілу світу на зони впливу потужних економік, транснаціональних кор-порацій та військових блоків. Партія Зелених проти силового розв'язання проблем міждержавних стосунків та внутрішніх проблем. Військово-політичне блокування — чинник небезпеки, що суперечить глобальній співпраці, взаєморозумінню і взаємопідтримці в сучасному світі, підвищує ризики гло-балізації конфліктів.
Партія Зелених за здобуття Україною статусу постійного нейтралітету

СВОБОДА, СПРАВЕДЛИВІСТЬ, СОЛІДАРНІСТЬ!
СПУ — за демократичний соціалізм! Змінимо Україну – разом!
ПЕРЕДВИБОРЧА ПРОГРАМА
Соціалістичної партії України до виборів
у Верховну Раду України 28 жовтня 2012 року

За роки незалежності наша країна стала державою, де вся влада належить олігархічним кланам. Вищий законодавчий орган – Верховна Рада — обернулася на ревного поборника інтересів олігархів, а наскрізь корумпований державний апарат став запопадливим їхнім прислужником. Абсолютна більшість людей перебуває у бідності, зневірилася у справед-ливості, можливості кращого майбутнього.
Уже відібравши в народі України левову частку його багатств, сьогодні олігархи зазіхають на головний статок — землю, аби перетворити всю країну на власний маєток, назавжди зро-бивши наших співвітчизників своїми покірними рабами.

Далі байдуже спостерігати за трагедією нашої Вітчизни – не можна!

Єдиним виходом із цієї ситуації є шлях розбудови суспільства, перевірений практикою цивілізованих європейських держав, заснований на принципах Свободи, Справедливості та Солідарності — демократичного соціалізму.

Виходячи з Програми СПУ та проголошеного Маніфесту «До суспільства соціальної спра-ведливості!», **СПУ розпочинає рішучу боротьбу за повне «перезавантаження» країни, по-вернення народу незаконно награвованого, знищення корупції, утвердження суспільного ладу, в якому реалізується влада народу, верховенство права, рівність усіх перед законом, підвищення рівня життя для кожного.**

З цією метою ми пропонуємо:

1. Запровадити істинне народовладдя!

- Відновити парламентсько-президентську республіку.
- Ліквідувати районні державні адміністрації, передавши їхні функції радам, їхнім виконкомам, селищним та міським головам.
- Запровадити вибори за відкритими партійними списками.
- Законодавчо забезпечити виборність суддів.

2. Повернути народу національні багатства, забезпечити їхнє збереження і раціональне використання!

Підприємства стратегічного значення, природні монополії, розподільчі та транзитні ме-режі – повернути в державну та комунальну власність, перевіривши виконання умов при-ватизації, починаючи з 1992 року.

3. Створити умови для розвитку економіки і підприємництва!

Провести радикальну дерегуляцію підприємницької діяльності. На основі досвіду най-ефективніших економік світу спростити систему реєстрації, оподаткування та звітності при забезпеченні прозорості, підвищення відповідальності підприємця й держави за неправо-мірні дії.

4. Торгувати українським хлібом, а не землею!

Не допустити перетворення української землі на товар – предмет спекуляції!

Запровадити державну підтримку сільського виробника, як це робиться в Європі й світі. Реалізувати підготовлені СПУ законопроекти, які забезпечать абсолютний контроль над зе-мельним фондом — територією України.

При бажанні власника продати свій пай виключно держава має викупити землю, пере-даючи її в довгострокову оренду індивідуальним користувачам або кооперативам власників земельних та майнових паїв.

Запровадити механізм державного замовлення на сільгосппродукцію. Українські грома-дяни повинні мати найякісніші продукти харчування за цінами, доступними для кожної сім'ї.

Україна має стати ключовим гравцем у вирішенні світової продовольчої проблеми!

5. Ліквідувати кримінальний капіталізм, знищити корупцію!

6. Підняти якість життя і добробут людей!

7. Соціальна справедливість – передусім!

Закони про соціальний захист повинні виконуватися безумовно і повністю! Негайно від-мінити рішення, прийняті попереднім складом Верховної Ради, які призупинили дію законів про соціальний захист дітей війни, чорнобильців та інших категорій громадян, які потребу-ють додаткового соціального захисту.

Забезпечити справедливість у соціальній сфері. Вилучити з числа пільговиків усіх, хто туди «примазався», а найперше — представників влади. Відповідно збільшити підтримку всім, хто потребує допомоги.

Жодних пенсійних реформ за рахунок людей! Повернути пенсійний вік: для жінок — 55, для чоловіків — 60 років. Максимальна пенсія не повинна перевищувати мінімальну більше ніж у 7 разів.

Шановні виборці! Україна творилася людьми праці. Україна має належати їм!

Разом з народом ми зламаємо систему кримінально-олігархічного капіталу і створимо суспільство рівних можливостей, яке гарантує гідне життя кожному!

Голосуйте за себе — за Соціалістичну партію України!

Голова
Соціалістичної партії України

П. І. Устенко

ТРАНСПОРТ

Розіб'ємо вагони вщент?

СИТУАЦІЯ. Варварська експлуатація рухомого складу гальмує вантажоперевезення

Лариса ДАЦЮК,
«Урядовий кур'єр»

Так уже склалося, що Укрзалізниця котрий рік поспіль виживає за рахунок вантажних перевезень, перекидаючи збитки, отримані від пасажирських. І хоча й тут не все гаразд, за підсумками експлуатаційної роботи з початку року залізниця України відправили 251,028 млн тонн вантажів. Упродовж восьми місяців у середньому щодоби навантажували 16,197 тис. тонн. Це на 0,7% менше, ніж за відповідний період торік.

За оптимістичною статистикою...

Найчастіше всередині країни перевозили кам'яне вугілля, залізу та марганцеву руду, будматеріали, нафту і нафтопродукти, зерно та зернопродукти. До речі, збіжжя серед тих вантажів, обсяги яких порівняно з минулим роком зросли найбільше: зерна та зернових вантажів перевезено майже 14 млн тонн.

Що стосується імпорту та експорту, то якщо порівнювати півріччя до півріччя, то плани виконали відповідно на 115,9% та 111,4%. А от у транзитному сполученні особливо похвалитися нічим: обсяг перевезень не сягнув і 84%. Але тут усе залежить більше від зовнішньоекономічних контрактів, що були укладені нашими підприємствами, ніж від самих перевізників. Однак, аби розв'язати цю проблему, залізничники докладають чимало зусиль. Зокрема підвищують про-

пускну спроможність окремих ділянок, швидкість транспортування, вводять автоматизовані системи, які спрямовані на полегшення перевізного процесу. Не стоїть остеронь і влада: спрощують митні та інші види контролю при перетині кордонів, зменшують кількість документів дозвільного характеру.

— Пропускна спроможність залізниць України — 100 млн тонн вантажів щорічно, — зазначив начальник головного комерційного управління Укрзалізниці Юрій Меркулов. — У минулому році ми перевезли 51 млн тонн, тобто використали лише 50% потужності. Тож перспективи є, особливо, якщо згадати, що у залізничного транспорту безліч переваг — екологічність, швидкість доставки, розгалужена мережа, відносно низька собівартість перевезень та незалежність від погодних умов.

Наразі у середньому щодоби навантажували 1023,7 тис. тонн, що майже стільки ж, як і торік. Щоправда, є й такі залізничні, які поліпшили минулорічні показники. Це, наприклад, Придніпровська, Південна, Південно-Західна залізниця. І хоча в середньому один вагон перебував в обігу трохи більше шести діб, їхній простій під однією вантажною операцією перевищив 35 годин, що більше і щогорічних планових, і торішніх реальних показників.

Добре, що хоч використання локомотивного парку поліпшилося. З початку 2012 року середньодобовий пробіг локомотива — 480

Паркове господарство виходить з ладу через недбале ставлення вантажовласників

км і перевищує минулорічний показник на 2,3%. Сталося це завдяки ефективнішому використанню тягового рухомого складу, поліпшенню організаційних заходів та модернізації перевізного процесу.

...загрозлива збитковість

Мабуть, ці показники можна було б істотно підвищити, якби паркове господарство використовували не по-колгоспному. Тоді б за півроку не було 3495 випадків пошкодження вагонів через порушення технічних умов вантажних операцій і правил експлуатації при маневровій та поїзній роботі. Збитки відсутні навіть попри те, що щогоріч сталося майже на 800 пошкоджень менше, ніж торік за цей самий час. Однак сума матеріальних

втрат перевищила минулорічну: 6,5 млн грн порівняно з 5,4 млн.

За пошкоджений рухомий склад упродовж цього року залізницям відшкодували 5,8 млн грн, що не сягає й 90% загальної суми збитків. А ще варто мати на увазі, що недбайливе ставлення вантажовласників до залізничного рухомого складу, окрім прямих фінансових затрат, призводить і до вилучення з обігу вагонів, а отже, втрат ресурсів під навантаження та недоотримання доходів залізницями.

Прикро, що вагони виводять з ладу як на території України, так і за її межами. Щоправда, частка пошкоджень під час внутрішніх перевезень вантажів більша і становить майже 60%. До того ж вона щоразу зростає. Приміром, усунення щогорічних неполадок

вартуватиме вже 5,8 млн грн проти торішніх 4,5 млн.

Знавці ринку стверджують, що значна частина пошкоджень (понад 20%) відбувається в морських торговельних портах України. Основною причиною псування вагонів у портах є застосування грейферних кранів при вивантаженні. Що ж до «лідерів» серед підприємств, то тут попереду ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (266 вагонів на суму 1,7 млн грн), за ним ідуть «Одеський морський торговельний порт» (139 вагонів), «Південний морський торговельний порт» (138 вагонів).

Задля збереження парку піввагонів, їх своєчасного ремонту та з метою захисту від надмірної експлуатації за кордоном, змінено їхній статус з інвентарного на «власний». У першому

півріччі державні підприємства, на баланс яких передали піввагони Укрзалізниці, відремонтували 9369 штук. ДП «Дарницький вагоноремонтний завод» за півроку вдихнув життя у 5156 піввагонів, ДП «Український державний центр з експлуатації спеціалізованих вагонів» («Укрспецвагон») — у 4213. Цим підприємствам Укрзалізниця визначила базові ремонтні депо, які розташовані в регіонах масового навантаження на Донецькій та Придніпровській залізницях.

— Усі вагони, які потребують планових ремонтів, завод доведе до ладу, — запевнив виконувач обов'язків директора з експлуатації рухомого складу Р. Грубець. — Щоправда, через те, що вагони передали на наш баланс у 2012 році, не було змоги скласти графік робіт. Ремонтних потужностей для виконання планових ремонтів на підприємстві вистачає і вони задіяні в повному обсязі. Укрзалізницею встановлені нормативні терміни як для виконання планового, так і поточного ремонтів. Вартість відновлюваних робіт залежить від їхньої складності та обсягу, тобто від стану вагона. Щодо кадрів, то підприємство ними повністю укомплектовано. Нам вдалося зберегти колектив. Маємо високопрофесійних інженерів і робітників, які пройшли хорошу фахову підготовку, мають практичний досвід роботи і спроможні вирішувати будь-які завдання, поставлені перед заводом.

Квиток віртуальний, подорож реальна

Тетяна КИРИЛЕНКО
для «Урядового кур'єра»

СЕРВІС. З кожним роком і навіть днем дедалі більше пасажирів користуються системою бронювання і продажу квитків на поїзди через Інтернет. Якщо протягом 2009-го в такий спосіб мандрівники придбали близько 83,5 тис. квитків, то лише за серпень нинішнього року цією службою скористалися понад 226 тис. замовників. А загалом з початку року продано 1,3 млн проїзних документів.

Нині понад 3,8% квитків від загального продажу оформляється через мережу Інтернет. Більше, ніж залізничники, віртуально реалізують квитки лише авіаперевізники — до 7—10% загальної кількості. Щоправда, Укрзалізниця свою систему щоразу модернізує. Приміром, завдяки ноу-хау, впровадженому в травні цього року, пасажирів мають можливість купувати квитки через електронні канали обслуговування на офіційному сайті Укрзалізниці в розділі меню «Пасажирам» або ж за прямим посиланням <http://booking.uz.gov.ua/>. У

Квитки, придбані через Інтернет, треба забрати в спеціальній касі

режимі online можна обрати маршрут, дізнатися про наявність місць на потрібну дату, ціну проїзду у вагонах різних класів, а також сплатити вартість проїзду.

У прес-службі Укрзалізниці наголосили, що система дає змогу оплатити через мережу Інтернет обрані проїзні

документи практично всіма діючими в Україні платіжними інструментами безготівкових розрахунків фізичних осіб. Із наданого списку поїздів на конкретну дату пасажирів необхідно обрати потрібний поїзд, категорію вагона, номер місця, покласти в «кошик», оплатити,

отримати бланк замовлення. Цей код треба надати у квиткову касу не пізніше, ніж за 30 хвилин до відправлення поїзда, для друку проїзного документа.

Також для поліпшення обслуговування пасажирів, які придбали квитки через Інтернет, на вокзалах існують

спеціально виділені каси, що здійснюють друк проїзних документів, віртуально оформлених та оплачених через встановлені сканери штрих-коду (нині їх 89). Таке нововведення дає змогу значно зменшити час обслуговування в квитковій касі пасажирів, який оформив проїзд через Інтернет. Щоправда, сканери

вирішує сам. Адже, окрім зручності та швидкості віртуального замовлення, на вибір може вплинути ціна послуги. Різниця не значна, але... Скажімо, якщо при оформленні квитка в касі пасажир сплачує його вартість (в т. ч. й комісійний збір 12 грн), то при резервуванні місця через Інтернет (за 2 доби) розрахо-

У Німеччині на залізничний транспорт оформляється через Інтернет 42% проїзних документів, в Україні — 3,8%.

наразі встановлені на тих вокзалах, які в середньому за добу оформляють понад 30 проїзних документів, оплачених через Інтернет. Скажімо, на Донецькій залізниці встановлено 11 сканерів штрих-коду і з їхньою допомогою за місяць оформлено понад 1050 квитків. Пристрої використовуються тільки тоді, коли пасажир надає роздрукований на принтері штрих-код з Інтернету.

Яку систему придбання проїзних документів вигідніше обрати, кожен пасажир

ується за резервування (18 грн), а під час оформлення цього місяця в касі — повну вартість проїзного документа (в т. ч. й комісійний збір 12 грн). Якщо ж оформлення та оплата квитка відбуваються віртуально, але потім його друкують у касі, замовник сплачує вартість проїзного документа (в т. ч. й комісійний збір 3 грн) та вартість послуги з оформлення через Інтернет — 7 грн. Повна ціна квитка при оформленні через Інтернет на 2 грн менша, ніж у квитковій касі.

ЕНЕРГЕТИКА

Тепло забажало модернізації

ВІДБУДОВА. Майже півмільярда гривень вітчизняна компанія-інвестор витратила на осучаснення першого енергоблока Запорізької ТЕС

Наталія ЗВОРИГІНА,
«Урядовий кур'єр»

Модернізація енергоблока №1 Запорізької теплоелектростанції — заміна застарілого обладнання на сучасне — істотний крок з оновлення генеруючих потужностей України. А те, що інвестором виступила вітчизняна компанія, а інвестиційні кошти освоїли вітчизняні ж виробники — свідчення високих і значних результатів розвитку національної економіки та гідний приклад для наслідування.

Із цією думкою згодні учасники урочистостей з нагоди пуску енергоблока — голова Запорізької обласної державної адміністрації

Олександр Пеклушенко, заступник міністра енергетики та вугільної промисловості України Сергій Чех.

У трудового колективу електростанції цього дня було подвійне свято. Тут остаточно завершили ліквідацію наслідків аварії, що сталася на станції 20 грудня 2011 року. Нагадаємо нашим читачам, що позаштатна ситуація на береговій насосній станції Запорізької ТЕС в Енергодарі виникла через пошкодження системи водопостачання, що призвело до автоматичної зупинки двох енергоблоків. Тоді причиною пориву на напірному циркуляційному водоводі визнали знос обладнання

— агрегати слугували тут понад 40 років. Це призвело до розмиву котловану берегової насосної станції та відключення циркуляційних насосів, що подають воду в конденсатори енергоблоків. Припинення роботи насосів спричинило зупинку енергоблоків №2 та №4 Запорізької ТЕС, які працювали на той момент на станції.

— Завдяки чітким та скоординованим діям персоналу, взаємодії всіх органів влади вдалося ліквідувати цю надзвичайну для всього регіону аварію та запобігти тяжким її наслідкам, — констатував Олександр Пеклушенко.

Реконструкцію блока №1 Запорізької ТЕС було роз-

почато у квітні 2011 року. Проведена модернізація надасть можливість станції споживати менше палива, а також підвищити потужність блока на 25 МВт. Екологічний ефект реконструкції — зниження концентрації пилу у викидах майже в 6 разів.

Інвестиції у модернізацію блока становили майже півмільярда гривень. І це дуже добрий знак. Адже країна, яка може дозволити собі інвестувати в технічне переобладнання такі кошти, справді має майбутнє. Це доказ того, що шлях на модернізацію та реформування, що обрав Президент та уряд, правильний та має хорошу перспективу.

У свою чергу С. Чех наголосив, що модернізацію Запорізької ТЕС проводили із застосуванням обладнання, виробленого на вітчизняних заводах. Роботи проводили українські підрядні, монтажні та пусконаладжувальні організації, які готові супроводжувати проект і надалі. Тож це інвестування — не тільки в енергетику, а й у машинобудування, видобувну та інші галузі промисловості. Це забезпечує роботу фахівцям, отже — робочі місця і податки для наповнення державної скарбниці. До того ж, у результаті модернізації значно підвищився рівень екологічної безпеки станції.

— Ми «реабілітуємо» вугілля як паливо, що дає країні енергію, але при цьому залишає повітря чистим. Тож істотно зменшено техногенне навантаження на регіон, — підкреслив високопосадовець.

Як повідомив директор з генерації ДТЕК (дирекція з генерації електроенергії) Роман Сердюков, протягом 2012—2015 років ДТЕК планує інвестувати в розвиток своїх генеруючих підприємств приблизно 16 млрд грн, а до 2020 року — реалізувати програму реконструкції енергоблоків усіх своїх ТЕС. Уже наступного року компанія має намір розпочати реконструкцію третього блока Запорізької ТЕС.

Чи стане бензобак прірвою для сімейного бюджету?

ПРИЇХАЛИ! Ціни на пальне поповзли вгору

Світлана ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

Для жителів Харківщини підвищення цін на бензин не стало якимось значним резонатором суспільної думки чи ж основною темою обговорень у маршрутках, магазинах та інших багатолюдних місцях. Тут, напевне, далися взнаки кілька чинників. По-перше, увага громадськості нині значною мірою поглинута нещодавнім вибухом газу в житловому будинку на вул. Слинська, а, по-друге, подорожчання пального широко прогнозували у пресі ще у середині літа. Тож воно і не стало цілковитою несподіванкою, тим більше, що зростання цін відбулося за два етапи: з 5—6 вересня — на 9—11 копійок та з 10 вересня — ще в середньому на 10 коп. Так, бензин А-95 в таких великих мережах, як Shell, подорожчав до 11,19 грн за літр, WOG — до 11,29 грн/літр, ОККО — до 11,29 грн/літр, у мережі АЗС «Лукойл» — до 11,3 грн/літр. Водночас, як ілюструють ціни мереж «ТНК» і «Укргазвидобування», тут вартість пального збереглася на рівні 10,79 і 10,4 гривні за літр відповідно.

— А що тут дивуватися. До скачків цін ми вже, хоч як це сумно, звикли. Справжнє подивування було б, якби пальне стали відпускати хоча б за російськими цінами, — коментує ситуацію водій «Ланоса» Сергій Коваленко. — Отож подумую ставити на припон свою «конячку», бо бензобак стає справжньою прірвою для сімейного бюджету. А з ін-

ОБГОВОРІТЬ ЦЮ ПРОБЛЕМУ В КОМЕНТАРЯХ НА САЙТІ UKURIER.GOV.UA

Вартість пального спустошує гаманець

шого боку — маршрутки, мабуть, теж здорожчють, та й таксувати буде накладніше...

Думками з приводу зростання вслід за ціною автомобільного пального вартості товарів першої необхідності та послуг за принципом сніжної лавини діляться і Сергієві колеги-таксисти. Логіці їхніх міркувань важко щось протиставити, адже, як не крути, вартість доставки — одна з вагомих складових ціноутворення. Хоч самодіяльні пасажироперевізники й погоджуються, що згадані 10—20 додаткових копійок за літр бензину не відіб'ються на вартості проїзду клієнтів.

В унісон з ними говорить і один з керівників служби таксі Михайло Булгаков, хоч і застерігає, що після

справжнього обвалу цін без збільшення тарифів на проїзд не обійтись. Михайла більше непокоїть не нинішнє сезонне подорожчання пального, а нестабільність гривні, що спостерігається останнім часом.

— Ось якщо наша валюта піде в круте піке, тоді й справді розпочнуться цінові гойдалки, — вважає Михайло. — Поки що без особливого задоволення, але й без паніки стежимо за змінами на цінових стежах автозаправок.

Про те, що клієнти не панікують і не виявляють незадоволення з приводу сезонного підвищення цін на пальне, говорить і начальник АЗС Тетяна Василенко. За її словами, особливої радості харківські водії та автолюбители не виявляли й тоді, коли напередодні Євро-2012

бензин на міських заправках кілька разів дешевшав на 9—11 копійок.

На подальші перспективи щодо бензинової цінової політики світло пролив незалежний експерт Василь Болотов. За його словами, різке подорожчання в першій половині вересня бензину на Харківщині, як і в усій Україні, спричинило збільшення вартості нафтопродуктів в оптовому сегменті. Ціна на нафту за два останні місяці зросла на 27%, а закупівельна лише за серпень — на 10 %. Отож, враховуючи рівень оптових цін, можна сміливо прогнозувати, що відбудеться зростання цін у роздрібній торгівлі на 20—25%. Якщо справдяться прогнози експерта, то бензобаки і справді стануть прірвою для сімейних бюджетів.

Як очаківці вітер приборкують

Олена ІВАШКО,
«Урядовий кур'єр»

АЛЬТЕРНАТИВА. До 75-ї річниці Миколаївської області в селі Тузли Березанського району завершено будівництво та введено в експлуатацію другу чергу промислової ВЕС потужністю 12,5 МВт. До десяти вітроустановок, які вже працюють на території Очаківського району, додалися ще п'ять вітротурбін. Усі вони входять до складу товариства «Вітряний парк Очаківський».

Як зазначив на урочистому відкритті ВЕС голова Миколаївської облдержадміністрації Микола Круглов, доки інші думають і рахують, потрібна чи ні вітроенергетика, наші установки вже працюють. «Ми в Миколаївській області побачили і повірили в те, що можна виробляти абсолютно екологічно чисту енергію», — додав він.

Встановлення вітротурбін та будівництво парку відбувалося в непростих умовах. Головна проблема — транспортна. Слід було прийняти найбільш оптимальне рішення з приводу доставки до місця установок заввишки сто метрів. Виручив Очаківський морський порт, через який і доставляли турбіни. А це, у свою чергу, дало новий поштовх для економічного розвитку порту, нові робочі місця, новий досвід та нові можливості.

Голова обласної ради Ігор Дятлов зауважив, що нинішня влада робить усе можливе для того, щоб наша держава стала енергонезалежною. Він повідомив, що найближчим часом на територію Миколаївської області зайдуть нові інвестори із Франції, які також хочуть вкладати кошти у вітряну енергетику. Обласна влада працює над тим, щоб поліпшувати інвестиційний клімат на території області, зокрема у питаннях альтернативної енергії.

А генеральний директор керуючої компанії «Вітряні парки України» Владислав Єременко зазначив, що з усіх областей України Миколаївська має не лише великий вітровий потенціал, а й керівництво, яке розуміє, що за «зеленою» енергетикою майбутнє. «Перші — завжди найкращі. Ось і Миколаївська область першою в Україні почала на своїй території розвивати вітрову енергетику, яка в майбутньому надасть можливість нашій країні мати альтернативні джерела енергії та бути незалежною в цьому питанні від інших чинників та іноземних держав», — зауважив В. Єременко.

У рамках відкриття нового вітрополя було представлено сучасні технічні рішення, які використовують в Україні та Німеччині під час проектування, будівництва та експлуатації вітроелектростанцій. Також продемонстровано вітчизняні напрацювання у цій сфері. Метою проведення заходу була презентація проектів наступних черг будівництва ВЕС та ТЕО, будівництва і реконструкції ліній електропередач та підстанцій класу напруги 154—330 кВ об'єднаної енергосистеми України. Усього в області в найближчі два-три роки планують встановити до 300 вітряків.

На Миколаївщині введено в дію другу чергу промислової вітроелектростанції. До десяти вітроустановок, які вже працюють на території Очаківського району, додалися ще п'ять вітротурбін.

ТУРИЗМ

Бабине літо під знаком подорожей

НЕПОСИДЮЧИМ. Звичні та нові маршрути діятимуть і восени

Василь БЕДЗІР,
«Урядовий кур'єр»

Минуло майже три місяці з часу завершення Євро-2012, а інфраструктура вздовж головних транспортних магістралей, які ведуть від пунктів перетину кордону до Львова — міста-організатора європершості — продовжує працювати на користь туризму. Створена на основних дорогах переміщення гостей мережа нараховує понад 80 закладів, які одночасно можуть прийняти на нічліг понад чотири тисячі відпочивальників. Втім, в Ужгороді на виставці-ярмарку «Закарпаття-ТурЄвроцентр» у центрі уваги були не минулі, а майбутні нагоди й можливості.

У жовтні — винобрання

У краї за Карпатами бабине літо триває досить довго й переходить далеко за календарні межі. Туристичний сезон завдяки захищеності головним Карпатським хребтом від прохолодних вітрів із півночі та сходу продовжується. Він не підвладний осені у жовтні і навіть у першій декаді листопада. В цей час закарпатці збирають виноград, чавлять сік і заливають його в бочки. Місцеві мають для цього своє словечко — винобрання.

— Щоб подивитися на процес виготовлення сонячного напою десь в Італії чи Франції, слід витратити не одну сотню їхніх тугриків, а тут, у нас, вам запропонують те саме, проте в 5-10 разів дешевше. І ще дуже важливо: із закарпатцями легше спілкуватися, бо вони свої, добре знають менталітет співвітчизників. Запрошую на цей час до нашого краю, де ви все побачите й оціните за власним смаком, — сказав на відкритті виставки-ярмарку начальник галузевого управління Закарпатської облдержадміністрації Олександр Марченко. — Виноробний маршрут у нас відшліфований, існує вже п'ятий рік.

Власноруч ткати рушник — велике задоволення

Полюбили угорців

Голова Берегівського районного осередку Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму Шарлотта Чізар має власну думку з цього приводу. Вважає, що краще їхати не за «винним», а «сиро-винним» маршрутом. Це коли першого дня туристи сплять на нічліг на Берегівщині чи на Виноградівщині, де їх приймають сільські садиби, і дегустують напої місцевих виноробів, а наступного — їдуть у Хустський район, у якому їх чекає «Селиська сироварня». Тамешні майстри виготовляють тверді сири за швейцарською технологією.

— Найвища оцінка майже десятирічної праці на ниві сільського туризму в тому, що ми, угорці, подолали недовіру українських туристів, — додає пані Шарлота. — Раніше до нас їздили лише з Угорщини з так званими ностальгійними турами, тепер маємо і з Києва, і зі Львова, і з багатьох міст на сході України. Ми пропонуємо не лише ночівлю в чепурних будинках, екскурсійну програму Закарпаттям, а й розважально-

концертну. Залучаємо педагогів та учнів дитячих мистецьких шкіл, які із задоволенням концертують перед гостями. Закружляти в чардаші чи послухати звучання угорського інструмента цитра — не що інше, як зануритися в місцевий спосіб життя, ближче пізнати Україну, яка є рідною землею для всіх її народів.

Загалом під час виставки-ярмарку в Ужгороді пропонували десятки маршрутів — від велосипедних, кінних, спортивних до таких специфічних, як військовий (пролягає оборонною лінією Арпада) або релігійний (монастирями). Один із них об'єднав велосипед і старовинні храми на теренах області. Він транскордонний і дасть змогу побачити, їдучи на двоколісних, 19 церков прикордонних районів Закарпатської області України й такої самої кількості культових споруд у Саболч-Сатмар-Березькій області Угорщини. За пропозицією місцевих краєзнавців, надалі можна буде розвинути ідею, заснувавши аналогічний маршрут із відвіданям шедеврів дерев'яного зодчества у суміжних країнах.

Зелений позолотів

Кожен із районів області за 11 років, відколи проводять «ТурЄвроцентр», не лише освоїв науку реклами та пропагування своїх атракцій і маршрутів, а й створив пристойну базу приймання туристів. Важливо, що вона розрахована на різну товщину гаманців.

Як і раніше, в ціновому відношенні найбільше приваблюють сільські садиби. Їх кількість, за даними голови Закарпатського обласного центру Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму Богдана Пранничука, давно перевищила чотириста. Можна зупинитися в різних природно-кліматичних зонах етнічно-строкатого Закарпаття. Цей вид туризму найперспективніший на території Закарпаття, дві третини якого — сільська місцевість. Примітно й те, що майже всюди біля населених пунктів або й у межах сіл чи міст є джерела з мінеральною або термальною водою. Її п'ють, приймають з нею ванни, тож відпочинок стає ще кориснішим.

— Їдучи до Закарпаття в ці дні, варто ознайомитися з розкладом проведення фестивалів або днів того чи того села. Осінь особливо багата святами, щонеділі їх в області з десяток, — зауважив Богдан Дмитрович. — До них серйозно готуються і, поза сумнівом, більшість варті уваги. Адреси і програми цих подій можна знайти на сайтах закарпатських турінформцентрів. Гостям будуть запропоновані музика і танці, сувеніри та речі домашнього вжитку народних майстрів, страви національних кухонь різних народів. Експозиції відтворюють традиційний уклад життя горян, їхнє газдування.

Наприкінці вересня й у жовтні, зокрема, дні міста відзначатимуть Свалява, Ужгород, Тячів, а з фестивалів найпомітніші «Квасівський ліжник», «БерегФест» і «Золотий гуляш», XXIII Закарпатський угорський фольклорний

фестиваль. Перший із них відбудеться в селі Кваси на Рахівщині, наступний — у місті Берегове, ще два — в селах Мужієве та Есень однойменного району. Наприкінці першої декади листопада в Мукачевому пройде День Святого Мартина — покровителя міста. Це далеко не все, бо буде й «Закарпатське божоле», й інші свята.

Експерти вважають, що туристично-рекреаційний потенціал Закарпаття використовується всього-на-всього на 35%. «Санаторно-курортна база потужна, однак вона потребує «розкручення», — зауважив Олександр Марченко. — Тому й проводимо виставку-ярмарок у себе, їздимо всюди, куди лише можемо. — Якщо про край більше знатимуть в усіх регіонах країни, то гроші наших співвітчизників не залишатимуться на курортах Туреччини і Єгипту, а кошти, вкладені в розвиток закарпатської турінфраструктури, матимуть віддачу у вигляді поліпшеного сервісу для відпочивальників та доходів для інвесторів.

Все б добре, якби не «дрібничка». Вже з рекламно-інформаційного туру Закарпаттям, у який вирушили гості «ТурЄвроцентру», від них надійшов тривожний сигнал. У найвідомішій курортній зоні Шаян, усіяні модерними пансіонатами й санаторіями, учасникам туру довелося уздріти гори неприбраного сміття просто на вулицях. Всі заклади відраховують чималі кошти в місцевий бюджет, а непотріб прибрати нікому. Чи не в цьому — розгадка популярності іноземних курортів? Там, за чужими морями, прибиральників за будь-яких обставин знайдуть, і вони вичистять усе до блиску, якщо поряд перебуватимуть туристи. У нас орган місцевого самоврядування чекає, щоб хтось за нього це зробив. Тому й запитаємо себе: наявність сміття, як і загальний стан доріг, — такі собі «дрібнички» чи це істотні перешкоди розвитку туризму?

Центральною вулицею — з оркестром

ЗАХОПЛЕННЯ. Буковина робить ставку на подієвий туризм, пропонуючи незабутні враження

Світлана ІСАЧЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

«Чого хоче турист? Сучасний турист прагне яскравих емоцій», — слухно зауважили місцеві керівники туристичної індустрії від влади і бізнесу і поряд із «зеленим», екстремальним, гірським, річковим активним відпочинком останнім часом активно розвивають таку його складову, як подієвий туризм. Цьому допомагає і відповідний проект транскордонної співпраці в рамках Спільної операційної програми «Румунія — Україна — Республіка Молдова», за півтора роки реалізації якого в області проведено 25 культурологічних заходів із залученням майже 3000 учасників. Першу скрипку у феєричних туристичних дійствах відіграють, зрозуміло, Чернівці. Високого гатунку

екшну стає дедалі більше, а з ним — у місті більшеає гостей звідусіль.

— Чернівці варті того, щоб ширше демонструвати світові не тільки унікальну архітектуру, а й самобутність своєї культури, звичаїв, традицій, — зазначає секретар Чернівецької міськради Віталій Михайлішин. — Місто зберегло свою автентичність, але завжди залишається молодим і відкритим до оригінальних ідей. Звичайна прогулянка чернівецькими площами залишить безліч незабутніх вражень. Якщо ж до цього додати участь у цікавих захоплюючих подіях, то Чернівці і Буковина стануть яскравою згадкою на все життя. Приємно відзначити, що цього року на одному з найбільших світових виставкових майданчиків туристичного бізнесу ІТВ Berlin, участь в якому взяла 187 країн, Чернівці

Яскраві театралізовані дійства створюють Чернівцям особливу святкову ауру

гучно заявили про себе зокрема й таким неперевершеним дійством, як

Буковинська Маланка, котре найбільш яскраво і повноцінно демонструє

національний колорит краю. За висновками експертів Кельнської бізнесшколи, стенд з представленням Чернівців увійшов у топ-10 найкращих експозицій цього чи не найпрестижнішого міжнародного туристичного форуму...

Тож фольклорно-етнографічні фестивалі писанкарства, «Маланка-Фест», «Буковинські джерела» з майстер-класами стародавніх народних ремесел, міжнародні концерти-змагання вуличних оркестрів (там-таки — на міських вулицях!), дні Різдвяного й Петрівського ярмаркування, а поруч із ними етапи Чемпіонату світу та Європи з мотокросу і ще чимало інших культурно-подієвих імпрез уже дали змогу сформувати туристично-фестивальну мережу Чернівців та області з понад 100 яскравих заходів, цікавих для гостей краю будь-

якої пори року. Майстер-класи з народних ремесел так припали до снаги їх учасникам, що Чернівецька міськрада ухвалила рішення про заснування постійно діючого містечка майстрів «Чернівецький Узвіз» біля однієї з найпопулярніших зупинок міських туристичних маршрутів — площі Турецької криниці.

До всіх фестивальних приємностей щойно додалася новина про те, що незабаром Чернівці перетворяться на суцільний концертний майданчик: відомий на всю країну фестиваль сучасної пісні «Червона рута», який зародився саме у Чернівцях на зорі нашої незалежності, проведиме тут відбіркові тури. Переможці отримають право виступати у фіналі, який відбудеться наступного року у Києві.

ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Залишиться тільки в реєстрі

СВЯТИНІ. Врятувати унікальну дерев'яну церкву ще можна, ось тільки хто за це візьметься?

Владислав КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

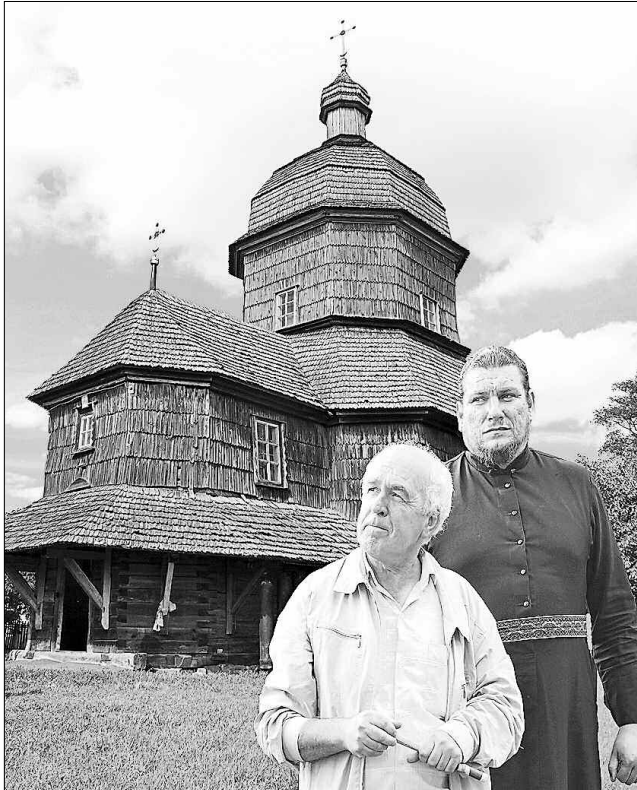
Таких дерев'яних церков, як у Драбівцях Золотоніського району, не довелося бачити на Черкащині більше ніде. Збудована в шістдесятих роках XVIII століття, вона не тільки дожила до наших днів, а й, здається, жила б іще довго, якби не попередні «реставрації», яким споруда піддавалася не раз. Про це трохи нижче. А за перо змусив узятися той факт, що пам'ятка архітектури національного значення, яскравий зразок народної дерев'яної архітектури Придніпров'я, Свято-Троїцька церква нині просто на очах руйнується.

Настоятель храму отець Віталій разом із сільським головою Олександром Герасименком з розпачем звертають увагу на діряву покрівлю та пошкоджені гниллю перекриття. До того ж, будівля відчутно просідає, адже тримається не на міцному фундаменті, а на дерев'яних балках. Як тут не забити на сполох?

Побудована в 1764—1765 роках, як традиційна

тризрубна одноверха церква з восьмигранним центральним зрубом та шестиграними вівтарем і бабинцем, споруда дійшла до нашого часу в спотвореному вигляді. Внаслідок великої перебудови у 1864 році, що була пов'язана з необхідністю збільшити церкву — її підігнали до взірців типових так званих єпархіальних церков, що будували в другій половині XIX століття. Храм спотворили ще й зовнішнім декором, прибудовою портиків при вході до дзвіниці та бічних крил, ліквідацією граней вівтаря і піддашши, заміною форми дахів та бані. Тоді ж церкву ошалювали. Остання реставрація в 1990 році також виявилася не дуже вдалою, хоч бригада Львівської реставраційної майстерні й намагалася повернути їй первісний вигляд.

— Після останньої реставрації, — пояснює Олександр Герасименко, — почала протікати покрівля. — Церкву необдуманно обшили гонтом, і нині під ним псується дерево. Своїми силами нічого зробити не можемо. По-перше, в

Сільський голова Олександр Герасименко та настоятель церкви отець Віталій все ще вірять, що церкву вдасться врятувати

куцому сільському бюджеті на це бракує коштів, а по-друге, об'єкт перебуває під державною охороною.

Щоправда, рятувати церкву самотужки селяни таки намагалися. Однак зібраних грошей

вистачило лише на поточний ремонт. За словами протоієрея Віталія, це єдина церква для жителів трьох прилеглих сіл — Драбівців, Маркизівки та Сеньківців. Не так давно поруч існувало дві дерев'яні церкви XVIII ст., але одну з них — Миколаївську — перенесено до етнографічного комплексу в селі Стецівка Чигиринського району, а в Драбівцях лишилася Троїцька.

Усі косметичні ремонти тут проводять коштом вірян. Люди постелили тротуар, оновили іконостас. Але реконструювати будівлю зовні їм просто не під силу. Гонг, яким обшито споруду, нині висох, покоровився й під час опадів протікає. Як пояснює протоієрей Віталій, реставратори явно порушили технологію, адже кожен дощечку слід було прокип'ятити в оліфі, аби вона набула водовідштовхувальних властивостей, однак цього не зробили.

Церква входить до Держреєстру архітектурних пам'яток. Але за останні 20 років держава

не виділила на неї жодної копійки. Як підраховали в селі, на відновлення пам'ятки потрібно майже 1,5 млн грн. Селяни разом із представниками місцевої влади протягом останніх двох років стукають у всі владні двері, зокрема зверталися й до народних депутатів із проханням допомогти врятувати пам'ятку, однак їх поки що не чують.

Більшість збережених до наших днів дерев'яних культових споруд нині розташовані в західній частині України. На Черкащині, приміром, їх лишилося не так багато. Тим часом українські дерев'яні храми — прекрасні автентичні пам'ятки, в яких яскраво виражені національні риси архітектури. Чимало з них, які не мають аналогів у світі і відомі лише обмеженому колу фахівців та аматорів, часто залишаються поза увагою туристів та й суспільства взагалі. Пожежі, замокання, варварське ставлення — скільки пам'яток уже втрачено і скільки ще загине через людську недбалість?

Чорна душа зазіхнула на «Голубі тіні»

КАРАУЛ! Із Гусятинського краєзнавчого музею на Тернопільці викрали дев'ять картин

Микола ШОТ,
«Урядовий кур'єр»

Мисливці-зловмисники за художніми картинами добралися вже й до районних музеїв. Принаймні це засвідчують останні події, що сталися в селищі Гусятин на Тернопільці. Тут із місцевого комунального краєзнавчого музею грабіжники винесли 9 картин, написаних у стилі соцреалізму. «Дорога», «Голубі тіні», «Натюрморт», «Посівна», «На колгоспному току» — ось лише кілька назв полотен, на які зазіхнули крадії. Авторами цих творів були, зокрема, відомі радянські й українські живописці М. Дергус, Ф. Захаров, М. Коган-Шац, С. Шишко, а також тернопільські художники А. Ткаченко та С. Нечай.

Як розповіла директор Гусятинського комунального краєзнавчого музею Ольга Гофман, усі викрадені картини обліковані, інвентаризовані й належать до державної частини музейного фонду України. Деякі з цих полотен з'явилися у фондах музею в Гусятині ще 1983-го, а деякі 1991-го і 1994 року. Загальна каталожна вартість поцуплених полотен, кажуть, стано-

вить понад 400 тис. грн, а аукціонна, певна річ, може сягнути й кількох сотень тисяч доларів.

Начальник сектору зв'язків із громадськістю УМВС України в Тернопільській області Петро Колісник повідомив, що за фактом крадіжки картин правоохоронці порушили кримінальну справу за ст. 185 (частина 3) Кримінального кодексу. Обставини викрадення живописних полотен із краєз-

біжники вирізали великий отвір, вигнули навіть металеві ґрати, аби пролізти до приміщення.

Треба сказати, що музей кілька років тому переселився на третій поверх будівлі колишнього райагробуду, приміщення на інших орендують різні фірми. Ні про охорону, ні про пожежну сигналізацію тут не подбали. Місцева влада ніяк не могла знайти 24 тисячі гривень задля конче потрібної справи.

Схоже, що навіть після викрадення картин влада не квапиться зайнятися охоронними справами краєзнавчого музею. Шість днів після пограбування двері тут були забиті лише фанерою, без сигналізації.

навчого музею нині посилено з'ясовує слідчо-оперативна група міліції.

Прийшовши на роботу, працівники музею зауважили, що з постійної експозиції зникли картини. Полотно з рамок крадії акуратно вийняли, навіть цвяхи поклали. Самі ж рамки та підрамники зловмисники покидали біля стіни будь-як. На дверях запасного виходу, які зазвичай завжди були зачинені, цього разу гра-

Ольга Гофман твердить, що востаннє з листом-проханням про виділення коштів на облаштування закладу охоронними засобами зверталася до сесії райради 3 серпня цього року.

Схоже, що навіть після викрадення картин влада не квапиться зайнятися охоронними справами краєзнавчого музею. Шість днів після пограбування двері тут були забиті лише фанерою, без сигналізації.

ПРОКОМЕНТУЙТЕ
ЦЮ ПРОБЛЕМУ
НА САЙТІ
UKURIER.GOV.UA

«Пізнай Україну! Спілкуйся українською!»

Лесь ЯВОРІВ
для «Урядового кур'єра»

ТУРИЗМ. Це девіз туру вихідного дня на Тернопільці для одного мандрівника чи групи подорожувальників. Новий загальнонаціональний навчально-краєзнавчий проект «Тур вихідного дня «Пізнай Україну! Спілкуйся українською!» започаткував обласний інформаційно-туристичний краєзнавчий центр разом з управлінням стратегічного розвитку міста Тернополя. Він спрямований на популяризацію української культури, мови, історії, традицій та музеїв. Тернопіль має що показати відпочивальникам і подорожувальникам — від розмаїтих історико-архітектурних пам'яток, печер, двох релігійних святинь до відвідування фестивалів та інших дійств.

За словами директора обласного інфотурцентру Лариси Римар, програма туру вихідного дня не передбачає жодного певного маршруту, а зважає винятково на запити конкретного мандрівника чи групи туристів. Щоправда, обов'язковим є «урок української мови», який проводять у краєзнавчих музеях. А ще тим, хто вирішив подорожувати Тернопільщиною, запропонують відвідати майстрів народних ремесел, де можна буде спробувати себе у виготовленні певного виробу власноруч. Можлива також участь туристів у роботі фольклорних та аматорських колективів, танцювальних гуртків.

Музеї готуються до ювілею Тараса

Владислав ФЕДОРОВИЧ
для «Урядового кур'єра»

ПОШТОВХ. Наукові надбання Шевченкіани обговорили у Черкасах під час семінару учасники II з'їзду працівників музеїв України, присвяченого шануванню пам'яті Т.Г. Шевченка, в рамках підготовки до відзначення 200-річного ювілею Великого Кобзаря у 2014 році. Вони внесли пропозиції щодо поповнення «Шевченківської скарбниці» — спеціального фонду обласного краєзнавчого музею.

Про кроки влади щодо відновлення історичної спадщини Черкащини музейники України почули від заступника голови обласної ради Василя Касяна, який зокрема повідомив, що за останні два роки на реконструкцію, відновлення та поповнення експозицій музейних закладів області витрачено понад 100 млн грн.

Як сказала директор Черкаського обласного краєзнавчого музею Алла Кушнір, зустріч фахівців музейної справи дала новий поштовх для узагальнення досвіду, пошанування постаті Кобзаря на всеукраїнському рівні.

ОСОБИСТОСТІ

Український Мікеланджело
з хутора Ладанського

ТАЛАНТ. Життя Івана Кавалерідзе більше схоже на роман, ніж романи на життя

Віктор ШПАК,
«Урядовий кур'єр»

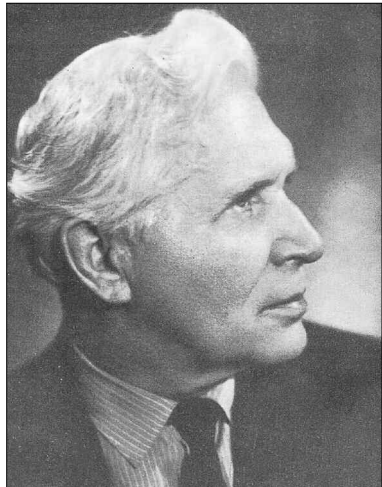
Нині важко віритися, що у 1927—1929 роках єдина в Україні Одеська кіностудія випускала понад 40% усіх фільмів у СРСР. Саме на доходи від їх прокату збудували найпотужнішу в тодішній Європі Київську кіностудію. За визнанням сучасників, життя на ній зосереджувалося довкола двох непересічних особистостей — Олександра Довженка та Івана Кавалерідзе.

Утім, коли урочисто відзначали 50-річчя Київської кіностудії ім. О. Довженка, одного з її корифеїв уже не було серед живих, а іншому вручили квіток у... п'ятий ряд балкона третього ярусу столичного оперного театру. Тому не варто дивуватися, що ім'я Івана Кавалерідзе нині відоме насамперед найосвіченішим шанувальникам прекрасного та історикам мистецтва, хоч створеним ним скульптурні твори — від знищеного, а потім відродженого пам'ятника княгині Ользі у Києві до величного монументу революціонерів Артему в Святогірську і камерної статуї Григорія Сковороди перед Могиланкою — відомі майже всім. Тим часом біографія українського Мікеланджело, як називали його ще за життя, служить наочним підтвердженням слів Жорж Санд, що «життя частіше схоже на роман, ніж наші романи на життя».

Під зорею
Шевченка

Коли в родині сина примусово вивезеного з Кавказу горянина, поселеного на «іменному» хуторі підкорювача «диких» народів генерала Ладанського, і української селянки Килини Кухаренко з'явився первісток, ніхто навіть не здогадувався, що названий Іваном дитині пощастить особисто спілкуватися із Шалалініним і Мечниковим, Огюстом Роденом і... Леніним, Лесем Курбасом і Тухачевським, Сосюрою і Довженком, Уласом Самчуком і Оленою Телігою.

Утім, не випадково в помешканні вже відомого митця Івана Кавалерідзе завжди на почесному місці висів портрет чоловіка сестри його матері — художника Сергія Мазаракі, який не побоявся поборитися із простою селянкою. Саме він, заприїмивши у ще зовсім юного родича непересічний художній хист, за власний кошт віддав хлопця спочатку до гімназії, а згодом — до київського художнього училища. Як згадував сам Кавалерідзе (до речі, насправді цим псевдогрузинським прізвиськом нащадків Вано Кхваридзе «нагородив» чи то поміщик-генерал, чи то хтось із писа-

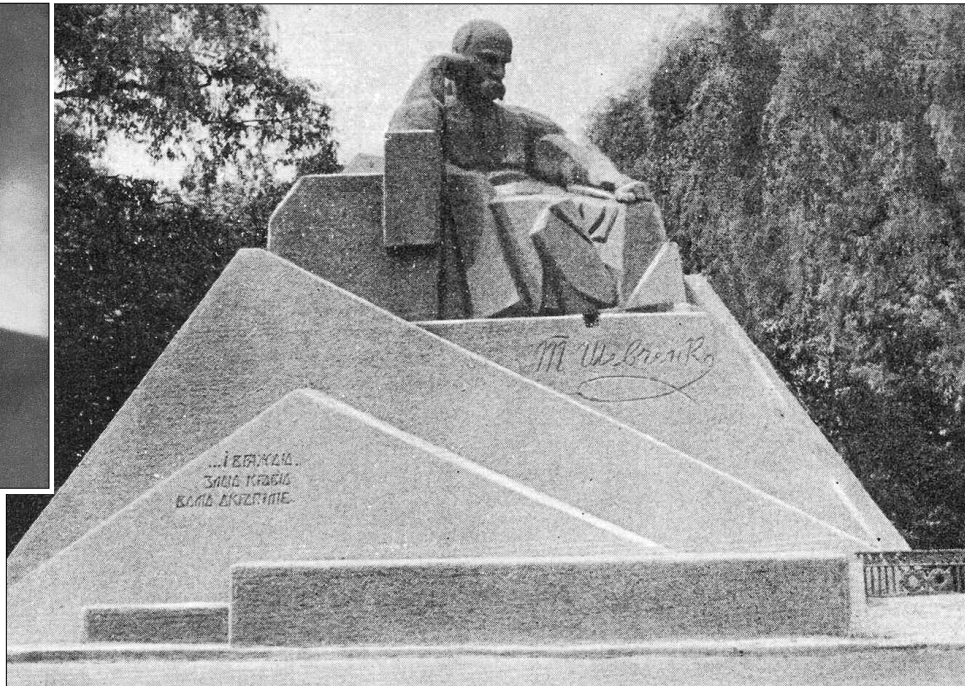
«Офіційний»
погляд класика

рив, у яких навіть українець Кішка обов'язково ставав «руським матросом Кошкою»), вибір на користь скульптурного відділення був продиктований... найнижчою саме тут вартістю навчання.

Та не даремно Шолом-Алейхем стверджував, що талант — як гроші: якщо вже є, то є. Отож 19-річний випускник училища без проблем вступив до знаменитої Академії художеств у Петербурзі. Однак справді щасливою зіркою для Івана Кавалерідзе вже після року студентства стала участь у конкурсі на краший пам'ятник Шевченкові в Києві. Роботу початківця відзначили заохочувальною премією сто рублів, а головне — його роботу помітив поважний скульптор Наум Аронсон, який запросив Кавалерідзе на безплатне навчання до своєї студії в Парижі. Саме в майстерні наставника хлопець познайомився із ще маловідомим політемігрантом Леніном та отримав уроки майстерності видатного маестро застиглої у скульптурних образах музики Огюста Родена. Та навіть заради принади світової столиці мистецтв хлопець з українського хутора не відмовився від запаленої у його долі шевченківської зірки: все життя в його творчому доробку на чільному місці залишалася Шевченкіана, а створені скульптором пам'ятники Тарасові виросли у Ромнах, Полтаві, Сумах.

Приїхав і...
переміг

Повернувшись із Парижа до Києва на канікули, Кавалерідзе дізнався, що через чотири дні завершується конкурс на краший пам'ятник княгині Ользі. Навіть для самого конкурсанта стало несподіванкою, що переміг саме його проект. Не меншим сюрпризом було те, що автора... не запросили на урочисте відкриття його ж творіння, проведене за участі вінченосних осіб. Утім, отримані як авторська винагорода 5 тисяч рублів, які неофіт, звиклий жити в Парижі за 30 рублів на

Пам'ятник Шевченку в Полтаві авторства Кавалерідзе вражає оригінальністю

ДОСЬЄ «УК»

Іван КАВАЛЕРІДЗЕ. Народився 14 (26) квітня 1887р. на хуторі Ладанський, нині Роменський район, Сумська область. Помер 3 грудня 1978р. у Києві. Український скульптор, кінорежисер, драматург, сценарист, художник кіно. Народний артист УРСР. Дитинство минуло в селі Талалаївці Полтавської губернії (нині село Сильченкове Талалаївського району Чернігівської області).

справжніх митців у будь-якого народу — одиниці.

Створений Кавалерідзе у Ромнах пам'ятник Шевченкові став першим на українській землі, зведеним після повалення царизму. Втім, численні енциклопедії старанно замовчують, що відкрито його не за більшовиків, а за... гетьмана Скоропадського. Не менш значущий пам'ятник філософу Сковороді у Лохвиці фактично виріс завдяки «голому» ентузіазму скульптора і обійшовся владі у двадцять пудів пшениці, два з яких стали авторською винагородою митцеві.

Легендарний монумент Артему заввишки майже 30 метрів у Святогірську, що вистояв як у часи німецької окупації, так і в період хрущовської критики всіляких «зміів» у мистецтві, спочатку планувався у вигляді невеликого бюста на постаменті. На їх встановлення виділили 9 тисяч малоцінних на той час радянських рублів, 5 тисяч із яких мали стати авторською винагородою. Лише завдяки власній ініціативі скульптора та підтримці друзів цих коштів вистачило на величну фігуру. Причому, як жартував Іван Кавалерідзе, навіть ще залишився гонорар... 92 рублі.

Заборонене кіно

Становлення Івана Кавалерідзе як кінорежисера відбулося в Одесі, коли він приніс на місцеву кіностудію свій сценарій, який йому запропонували самому поставити. Це був повнометражний фільм «Злива» (1928 рік) про події Гайда-

маччини. Дебют виявився вдалим, а чи не єдиним зауваженням критиків стали закиди, що «народу нині потрібніше кіно про революцію і радянське будівництво». Отож дві наступні кінокартини — «Перекоп» (1930) і «Штурмові ночі» (1931) — певна поступка, хоч від того не менш талановита.

Доручення Іванові Кавалерідзе зняти перший український художній звуковий фільм стало визнанням його режисерського таланту, виявом високої довіри властей. На цей раз митець обрав дорогу його серцю історичну тематику, та, як з гіркотою написав згодом у спогадах, виявилось, що «історія теж змінюється... Точніше, ставлення до неї». Як наслідок, сценарій «Коліївщини» (1932—1933) довелося переписувати 17(!) разів, від чого фільм лише втратив у художньому плані й через затримки у виробництві не став першою звуковою ластівкою.

Ще гірша доля судилася наступній частині задуманої митцем кінотрилогії, яку мали скласти фільми «Коліївщина», «Прометей» і «Дніпро». Створена в 1935 році за мотивами «кавказьких» творів Шевченка кінокартина протрималася на екранах Ленінграда 6 днів, після чого її за особистим розпорядженням Сталіна вилучили з кінопрокату. Вже встановлені в інших містах СРСР рекламні щити знищили, а на сторінках газети «Правда» з'явилася розгромна стаття із красномовною назвою «Груба схема замість історичної

правди». Івана Кавалерідзе звинуватили водночас у формалізмі, натуралізмі й... націоналізмі. Щоправда, не уточнюючи, в якому саме — українському, грузинському чи російському.

Сучасні дослідники стверджують, що гнів «вождя всіх народів» викликало зображення успішного опору горян «непереможній» російській армії. Втім, не меншим блюзнірством в очах більшовицького керівництва, яке високо цінувало твори «несамовитого Віссаріона» — Белінського — стала сцена, в якій українські селяни шмагали різками... воду в ставку, щоб квакання жаб не заважало панам спати. Цю маразматичну картину режисер прокоментував написом на екрані: «Малоросія — страна поетическая и оригинальная в высшей степени». В. Белинский».

Особливого сарказму ці титри набували у зв'язку з недавнім голодомором в Україні, а бунт головного героя — відданого в солдати українця-кріпака, який, замість «підкорення Кавказу», жорстоко помстився панові за себе і продану кріпосником в публічний дім наречену, змушував замислитись не лише над давніми подіями...

Треба віддати належне мужності Івана Кавалерідзе, який на численних зборах, де його нещадно «викривали» колеги, замість звичних покаєнних промов відбивався мовчанкою. Можливо, саме ця демонстративна твердість його врятувала, бо хоч митцеві заборонили знімати історичне кіно, не відсторонили від кіновиробництва. Уже у грудні 1936 року створений Іваном Кавалерідзе фільм-опера «Наталка Полтавка» тріумфально репрезентував радянське кіномистецтво у США. У Нью-Йорку фільм не сховався з екрана три тижні поспіль і щодня 8—10 тисяч американських глядачів відкривали для себе Україну.

Орел
завжди юний

Іванові Кавалерідзе судилося довге життя, в якому на митця чекало чимало випробувань. Та створений уже майже 90-річним майстром знаменитий пам'ятник Григорієві Сковороді засвідчує, що велетенський творчий потенціал клекотів у душі талановитого сина України до останньої земної межі. Не даремно Кавалерідзе любив повторювати, що осел вже у 16 років старий — юнак. Тим гірніше усвідомлювати, що більшість творчих задумів цієї непересічної людини залишилися нереалізованими. Звісно, не з його вини...

Фото Володимира ЗАКІ

